

DE ABBATIA SANCTI MARTINI

EX VITA SANCTI MAGNERICI AUCTORE EBERWINO

Eberwinus, abbas S. Martini Treverensis, sæculo XI ineunte S. Magnerici archiepiscopi, qui monasterium cui ipse præerat fundaverat, Vitam, editam ex cod. S. Martini Act. SS. Jul. VI, 183, sive primus scripsit sive novam editionem curavit, ibique de illius sepulcro et de fatis cœnobii hæc in fine addidit:

Corpus ejus (*Magnerici*) in ecclesia quam diximus (*S. Martini Trevirensi*) est tumulatum; ubi et condigno nunc honore veneratur. Quod cum aliquibus ab altari pedibus esset humatum, nostris temporibus cuidam honesto viro nomine Berengario, ejusdem ecclesiæ monacho, per visionem sanctus sacerdos apparuit et ut sepulchro altarium aptaret præcepit. Quod ille velut somnii deliramenta parvipendens neglexit, sed iterum secunda est vice admonitus, tertia a sacerdote increpatus, reverentissimo domino Roberto episcopo quæ viderat retulit. Tunc episcopus ad ecclesiam veniens et videns quo modo se res haberet, secundum jussionem sancti sacerdotis sepulchro altarium sanctum jussit aptari, et desuper, ut moris est, fastigium componi.

Ecclesia autem illa longo ante tempore cum senio esset lapsa et vastatione Normannica cum ipsa civitate succensa, a Rabbodo Trevirensi episcopo Reginoni abbati (531), religioso cuidam et ecclesiastico viro, est commissa (*an. 883-917*), et ab eo in pristinum statum reparata; et sicut in antiquissimis ecclesiæ cujusdam privilegiis reperimus, locus ille semper sub abbatibus erat, quia ibi, ut in aliis præcipuis urbis ecclesiis, statio sedes et domus erat pontificis, et ex traditione beati Magnerici abbates illius loci pontificalibus infulis utebantur et vicēs pontificis ad divinum officium tantum illo absente exsequebantur.

Defuncto autem Reginone abbate, laicis est in beneficium data, et primum Bertoaldo, fratri Rotgeri episcopi, deinde aliis atque aliis abbatia illa divisa. Sicque post hæc tempore Alberti (532) ducis sive Conradi, cum sæpe maxima esset regnorum turbatio atque seditio, ab invasoribus sanctæ ecclesiæ episcopium omne ita prædatum est, ut nihil infra et extra civitatem esset quod non sibi maligni invasores vendicarent sive diriperent³⁸⁶⁶. Nullus tunc in sacerdotem Dei erat respectus, nulla ecclesiæ

reverentia, ubique rapinæ, ubique incendia; mœnia destruebantur, ecclesiæ violabantur. Tunc quoque et ipse locus ab inimicis Dei velut a rabidis canibus et lupis invasus, ita destructus est, ut præter parietes ecclesiæ, non dicam ædificia, sed nec ipsa remanerent fundamentorum indicia. Ecclesia quoque eadem detecta atque deserta bestiis nonnumquam erat pervia.

Unde tandem miseratione summa ductus venerabilis Theodericus episcopus (533) cum jam suo tempore locum regia auctoritate recuperasset (534), cuidam religioso abbati Angilberto, servo Dei, ad regendum tradidit, concessis ei nonnullis quæ ad eundem locum pertinent possessionibus, scilicet ut regularem ibi vitam instituendo monachorum deinceps esset commoratio, nec jam in beneficium concederetur, ut hac quasi occasione locus periclitaretur, sed Deo sanctisque ejus serviens, episcopi, non tyrannorum dominio subderetur. Qui videlicet abbas monasterialem ibi habitationem faciens, modicam quidem sed honestam Deo servientium monachorum illic adunavit congregationem, ejusque industriæ bonisque studiis episcopus congaudens, cum Romam pergeret, testamentum inde apostolicum (535) detulit, per quod locus ille nuper restauratus privilegio præfatæ traditionis subnixus sua deinceps firmitate maneret, monachisque concessus episcopi non alterius potestati pareret, ipsique monachi regulariter vivendo secundum constitutionem sancti Benedicti electionem quoque haberent. Sicque locum apostolica præceptione munitum cum per aliquod tempus prædictus vir gubernasset, ab hac luce feliciter discessit.

Post quem eandem cellam, annuente episcopo cum fratrum electione, nos qui hæc scribimus, licet indigni, regendam suscepimus, et usque nunc prout possumus in vinea Domini, servi quamvis inutiles, laboramus. . . .

VARIAE LECTIONES.

³⁸⁶⁶ diriperent *ed.*

NOTÆ.

(531) Cum Browero *Annal. Treverens. I, p. 440* et I *Boschio Act. SS. I. I., p. 175* putarim, Reginonem Prumiensem esse intelligendum, qui Prumia expulsus Treveri vixit, ibique Ratbodi jussu libros De disciplina ecclesiastica scripsit.

(532) Fortasse idem quem Sigwardus *Mirac. S. Maximini c. 16, SS. IV, 233* nominat; neque tamen hic dux fuit. Conradus gener Ottonis I intelligi videtur. Nam de præliis Conradi et Adalberti s. x. inc. vix sermo esse potest.

(533) *A. 964-975.*

(534) Cf. Ottonis II diploma ap. *Hontheim Hist. I, 310.*

(535) Benedicti VII. Editum est *Act SS. I. I., p. 176* et *Hontheim Hist. I, p. 316*, ibique *Vita Magnerici* affertur (*ut in ipsius Vita legitur*). Certe alia intelligenda est quam hæc ab Eberwino post Theoderici et Benedicti papæ tempore scripta, nisi dicere velis, Vitæ antiquiori hæc tantum de S. Martini monasterio postea ab Eberwino addita esse. Cf. *supra.*

EX MIRACULIS SANCTI SYMEONIS

AUCTORE EBERWINO.

Eberwino abbati, qui cum Richardo Viridunense abbate, ex terra sancta redux, Symeonem monachum comitatus erat, eundem postea in monasterio suo exceperat et usque ad mortem familiaritate ipsi junctus erat, Poppo archiepiscopus vitam sancti ut videbatur hominis scribendam injunxit. Quod munus ille modesto animo suscepit et ita executus est, ut breviter simpliciter que narraret quæ ab ipso audierat vel præsens viderat. Vitæ nonnulla post mortem facta miracula adjecit, totumque opus Popponi inscripsit hac epistola præmissa :

Domino et venerabili Popponi archiepiscopo fratris Eberwinus, abbatis nomine indignus, devotus utriusque hominis famulatus. Mones immo jubes, sanctissime pater, ut impar ingenio, stultus eloquio, aliquid de vita et conversatione et obitu viri Dei Symeonis et de miraculis quæ per eum Dominus operatus est edisseram multisque ad laudem et gloriam Domini desiderantibus scire notum faciam. Fateor grande onus mihi infirmo imponis, maxime cum toto corpore debilis tremendum Dei judicium pertimescam, si aliquid falsitatis confingam. Con-

fusus igitur de Dei adjutorio, tuis jussionibus quamvis tremens obtempero; plano brevi et simplici sermone describens quæ vel ipse ex ejus ore audivi vel a fidelibus viris ab ipso audita sive de miraculis visa didici. Tui igitur examinis est judicare, si istud tantillum opus jubeas in publicum venire, sive tuis scolasticis ad corrigendum exornandum dilatandumve tribuere. Quidquid enim in me reprehendetur, tibi potius præcipienti quam mihi obedienti necessario imputabitur.

Vita hæc, quæ in multis exstat codicibus, quorum et ipse plures vidi neque tamen exscripsi, eam est Act. SS. Jun. I, p. 89, Mabillon. Act. ord. S. Benedicti VI, p. 372. Quædam excerpta exhibet Hontheim Prodr. I, p. 665.

Symeonem ex monasterio montis Sinai in occidentem missum ut pecunias a Richardo Nortmannorum duce promissas colligeret, Antiochiæ Eberwinus invenit qui ita narrat :

Ea igitur tempestate contingit Richardum abbatem, virum perfectis viris imitabilem, piæ devotionis gratia sanctæ Hierosolymæ velle invisere loca. Dum ergo per Antiochiam iter habuissemus ibique necessitate itineris cogente aliquamdiu moraremur, famulus Dei Symeon junctus est nobis in amicitia, prædictum abbatem Richardum adoptans sibi in patrem; cui cum exposuisset per ordinem quæ sibi injuncta essent vel quæ contigissent, addidit, nullis periculis vel angustiis se retineri posse quin abbatis sui mandata impleret pro posse. Imus ergo et redimus, eumque nobiscum venire paratum invenimus. Cumque in comitatu nostro esset frequenter injuriatus atque flagellatus, quasi mitissima ovis patienter portavit. Pervenientes itaque usque ad civitatem Bellegradam, quæ est in confinio Bulgariorum atque Ungariorum, a civitatis infelicissimo principe prohibitus est nobiscum transire. Igitur flens et Deo gratias agens, reliquit nos tristes atque flentes. Post ³⁸⁶⁷ multas denique angustias et latronum insidias revertitur usque ad mare; quo transacto prosperumque iter faciens, per Romam pervenit in Franciam. A quodam igitur sibi noto comite Wilhelmo benigne suscipitur et apud eum aliquamdiu moratur. venit Rothomagum, quæ est civitas Nortmannorum nobilissima, sancti Audoeni confessoris corpore et meritis valde præclara. Ubi cum Richardum comitem jam mortuum reperisset et de pecunia et censu, qui de terra illius pro elemosina suo monasterio debebatur, nullus

sibi responsa daret, mœstificatus aliquantulum. quid ageret quærit consilium. Occurrit autem animo, ut suum carissimum patrem, Richardum scilicet abbatem, nosque suos comites inviseret; quod et fecit. Per longum autem tempus moratus est nobiscum, et ut breviter ³⁸⁶⁸ concludam, quamdiu apud nos mansit, irreprehensibiliter vixit.

Interea dominus Poppo archiepiscopus, sanctæ Trevirensis ecclesiæ strenuus provisor, audiens devote prophetam de Christo dicentem : *Et erit sepulcrum ejus gloriosum (Isai. II, 10)*, gratia orationis Hierosolimam ivit, huncque famulum Dei eundo et redeundo secum comitorem ac conviatorem habuit; eique post reditum in suo episcopatu quocumque vellet manendi facultatem obtulit et libentissime concessit. Ex revelatione igitur Dei prospectans sibi locum Symeon famulus Christi, ubi solus posset vacare orationi, in turri quæ antea Nigra porta vocabatur, parvum tugurium expetiit; ubi domnus præsul Poppo, præsentem clero et populo, in festivitate sancti Andreae illum reclusit.

Tunc siquidem temporis, peccatis nostris promerentibus, nimia aquarum inundantia increvit sæculis. Causa periculi hujus Symeon imputabatur ab omnibus, hunc maleficum esse, pro suis sceleribus hoc malum mundo imminere; ut deponatur a pontifice, populus acclamat quotidie. Ex urbe tandem occursus agitur, ad cellulam viri Dei properatur; saxa in altum projiciunt, tugurii fenestras obruunt, Symeonem lapidare contendunt. Vidimus

VARIÆ LECTIONES.

³⁸⁶⁷ Per ed. ³⁸⁶⁸ leviter ed.

fatcor fenestram fractam; sed athleta Christi Symeon, fundatus supra firmam petram immobilis persistebat, atque Deo gratias reddens pro persecutoribus gaudens orabat.

Interea volventibus annis vir Deo Symeon resolutionem sui prævidit corporis (an. 1055). Denique dominum episcopum rogat ut expensas et operarios qui sibi lectum componant mittat, ipse in parte sui diversorii locum sepulture parat: *Hæc*, inquit, *requies mea in sæculum sæculi. Hic expectabo diem Domini; hic habitabo quoniam elegi eam.* Paucis postmodum transactis diebus ipsum ego humilis adii vocatus, et qui pedum illius osculo eram indignus, in cellulam ab eo sum intromissus. Post orationem, amplexus, oscula et fletus consedimus.

. Interpositis ergo centum et quinque diebus, in octavis pentecostes (556) infirmatus, Stephano, qui ei serviebat, injungit, ut sibi per aliquot dies requiem daret, quatenus plus solito contemplationi vacare posset. Ille unum diem expectat. In tertia feria ad vesperam signum facit, corbem cum pane ad fenestram suspendit. Mane facto sicut dimiserat intactum reperit multumque anxius ad eum ascendit. Interrogatus hoc solum respondit: *Quid vis? vade in pace.* Ille timens, Gozeloni clerico, qui viro Dei satis familiaris extitit, per ordinem pandit, quia dominus Symeon valde infirmaretur nec sibi sicut solitus erat loqueretur. Clericus in quinta feria illum visitat. Famulus Dei nullum responsum dat sed tamen de manu ejus potum suscipit sequere in lectum suum recolligit. In die octava dum revisit illum valde diluculo, in extremis reperit mihi que notam facit. Concitus cucurri. Infirmus toto corpore et maxime debilis pedum invaliditudine, quasi sanus ascendi sine dolore. Reperi adhuc viventem et jam ultimum spiritum trahentem. Exequias quæ pro absolute animæ debebantur cum solis duobus fratribus, Anselmo scilicet et Roberto, qui mecum advenerant, prout potuimus expendimus. Sicque anno dominicæ incarnationis 1055, animam sanctam, hora tertia dominicæ diei in Kalendis Junii, benignissimo cui semper servierat reddidit Creatori.

Subito fit concursus omnium. Monachi, clerici, Deo sacratæ virgines, vulgus promiscui sexus et quicumque audire poterant ad tanti viri funus properabant. Ideo sicut ipse disposuerat immo prælixerat, corpusculum more suæ patriæ componimus et cum psalmis et laudibus Dei in sepulcro collo-

camus. Quod apertum dimittentes, qui vigiliis et obsequiis deservirent deputamus. In crastino tota civitas quasi vir unus congregatur; interior domus ornamentis ecclesiasticis decoratur. Dum ergo exequiæ communiter celebrantur. visum est omnibus, ut illud tanti viri corpus non negligeretur sed a clericis per proximos triginta dies deputatis vicissim custodiretur. Igitur post horam nonam sepulcrum diligenter clauditur, cumque clerici vice sua in cellula ubi humatum erat corpus viri Dei, psalmos caneret, unus.

In tricesima itaque obitus viri Dei Symeonis die multus populus cum cereis et aliis donis ad sepulcrum cœpit confluere. Quædam ergo anus. Ex tunc sepulcrum viri Dei a populo frequentatur ac veneratur. Cum ergo commodus ascensus in ædificio turris pararetur, quoddam lignum a multis trahebatur, et cum jam in altitudinem elevaretur, rupto fune cœpit multitudini quæ convenerat et subtus stabat mortem minari.

Hic quoque ³⁸⁶⁹ miracula libet inserere quæ iidem ipsi qui sanati sunt testificantur in ejus vita contigisse. Cum per longum tempus quædam femina Cæcilia dicta. Dictum est a quodam Gozelone clerico. Quidam puerulus nomine Bezelinus. Quædam mulier de Mettensi pago progenita. Alius. cujusdam Adelardi presbyteri puerulus.

In alia Dominica die quædam mulier de villa fratrum quæ vocatur Mandiricium (557)..... subito parentes illius mulieris et ministeriales de villa adveniunt..... Quidam Adalmannus presbyter civis Treverensis iter faciens..... Quædam mulier de pago Treverensi..... Quidam servus palatini comitis habuit ancillam..... Quidam miles nomine Bertramus quandam in servitio habuit ancillam.....

In Kalendis Novembribus cum placuisset domno episcopo in ædificio turris, ubi corpus viri Dei sepultum erat, unum altare in honore omnium sanctorum consecrare, multus undique populus cœpit confluere. Dum ergo fit apparatus et dominus præsul expectatur.....

Quidam rusticus Godefridus nomine.....

Ea tempestate cum Trevirorum civitas tantis poleret miraculis..... Forte erat apud nos de Alemania monachus, non mediocriter liberalibus institutus disciplinis.....

EX VITA SANCTI AGRITII.

Hanc sancti Agritii Vitam, quæ inter pretiosa historię Treverensis monumenta referri debet, medio sæculo XI esse compositam, supra exposui. Pleraque quæ hic narrantur ad antiquiora tempora pertinent, ex quibus ea in notis infra exhibui quæ ad Gestorum narrationem illustrandum facere videbantur. Nunc unum addam locum, quo res narrat sæculo X vel XI ineunte gestas, editionem secutus quam ex codice S. Maximini Bollandus curavit (Act. SS. Jan. I, p. 773).

VARIÆ LECTIONES.

³⁸⁶⁹ Quo ed.

NOTÆ.

(556) I. e. Maii 25.

(557) Fortasse Manderen, 4 leucas ab urbe versus euro-africum. HENSCHEN.